

NOSALTRES SOLS!

15 cts.

PUBLICACIÓ ADHERIDA A LA UNIÓ CATALANISTA

OFICINES: CANUDA, 14, pral.

Any I — Núm. 3 — BARCELONA, dissabte, 11 d'abril de 1931

Preu: 15 cts. — Tallers, Aragó, 158 - Tel. 33565

EDITORIAL

Ha caigut un estel en la batalla

Es realment extraordinària la manera de plantejar el nostre plet nacional, talment ho fan els escriptors polítics dels diaris catalanistes, els líders dels partits en els seus intervius i en els discursos d'aquests dies en els mitings. A força de resumir impressions, discursos, articles de diaris, etc., arribem a la següent conclusió: La "Lliga" —naturalment i d'acord amb la seva tradició política— planteja, indirectament, el plet català, per via del monarquisme. L'"Acció Catalana Republicana", també planteja indirectament el nostre plet, per via republicana. L'"Esquerra Republicana de Catalunya" —si bé és difícil de comprendre el seu confusionalisme ideològic—, també planteja el plet de cara a Espanya, indirectament. La "Lliga", doncs, no condiciona el seu catalanisme evolutiu i és perfecte; perquè tota política evolutiva no pot subjectar-se. La "Lliga" manté el seu vell lema d'arreglar ço que es puga, passant per damunt àdhuc de tota dignitat nacional.

L'"Acció Catalana Republicana", batalla simultàniament per una Catalunya més o menys alliberada i per una república que no és o no serà la d'aquesta Catalunya: més clar: per la república espanyola. L'estabilització d'aquesta —es diu— permetrà la nostra llibertat nacional. Així és que el primer graó a ascendir pels catalans en la pujada de la nostra auto-determinació, és el de la república espanyola. En conclusió, tenim de batallar per aquesta república, ja que fent-ho així ho fem per Catalunya.

L'"Esquerra Republicana de Catalunya", no sabem comprendre quina diferència té amb l'anterior partit en ço que es refereix al plantejament del plet català. Ens sembla haver entès que l'acció revolucionària —acció revolucionària republicana i acció política republicana—, però pel fet concret de la qüestió catalana, creiem que es planteja també de cara a Espanya, indirectament. Entenguem's que volem dir, quan diem indirectament, que el nostre plet nacional no es planteja de cara a l'adversari concretament, sinó que s'hi va per camins tortuosos i corbes hipotètiques.

Ara, bé. Nosaltres preguntem, com a patriotes catalans i amb un dret igual a tots els que en aquests moments de trepidació electoralista, commouen el poble de Catalunya i enganxen el nom sagrat de la Pàtria per les cantonades dels nostres carrers:

Creieu que Catalunya té dret a una àmplia determinació?

Creieu en una subjugació forçosa?

Creieu a Catalunya besada, escarnida, trepitjada, de més a més en aquests darrers set anys de dictadura?

Creieu que aquest és el problema previ i vital i urgent a resoldre?

Si creieu que si a totes aquestes preguntes nostres, homes de l'esquerra i homes de l'ultra esquerra catalanes, perquè no plantejeu el nostre plet, amb sinceritat, entesa, ferma, davant l'enemic, unificant la petició sagrada del nostre poble?

Tot el que no sigui això; és, homes polítics tots, de Catalunya, no estimar Catalunya, i serà, com ha estat fins ara: UNA COVARDIA!

Per això diem que al mig de les proclames llençades, de la cridòria electoral, del desvari ideològic, ha caigut un estel, que, com una esperança parpelleja al cel de les il·lusions de molts i molts patriotes catalans.

VIBRANT.

Recordances exemplars....

En parlar de la llibertat de Catalunya, se'ns fa sovint retret, per maldat o ignorància, de l'isolament en què viuríem essent lliures, i aquests ignorants o malvats ens retreuen com a rèplica al·lisonadora la paraula "federació". Aquest mot nosaltres no l'hem esborrat del diccionari català, però és un sarcasme parlar d'ell mentre es discuteixin miserables concessions. Y continuarà essent un sarcasme fins i tant que Catalunya no gaudeixi de sa plena sobirania. Federació? No és possible el pacte de l'individu o de la col·lectivitat que no estigui en plena possessió de sa sabiduria. És un absurd el parlar de federació en el qui, depenent de la voluntat d'un altre, estigui sotmès a la seva magnanimitat, per ampla que aquella fos. Federació entre individus o pobles no és més que un acte de mútua conveniència, on les parts contractants de sa llibèrrima voluntat, s'avenen i es comprometen a complir ço estipulat per un temps limitat, ja que el pacte, si és fet amb seny o justícia, quan es tracta d'individus, pot tenir de duració ço que duri la vida dels contractants, i quan es tracta de nacions, la de la generació contractant, ja que aquesta de cap manera no pot hipotecar la voluntat de les generacions que vindran.

La nostra dignitat de catalans exigeix llibertat àmplia, il·limitada. No sentim odi per cap poble de la terra; amor i sols amor per nostra llibertat. Quan tinguem aquesta aconseguida, quan la República Catalana sigui un fet, llavors serà l'hora de pensar si ens convé i els convé tractar de federacions.

Francesc MACIÀ

Fragments de les quartilles que llegí en el miting nacionalista de Vilafranca del Panadés el dia 14 de gener de 1923.

DOCUMENTAL

Paraules de Jawaharbal Nehru

Ex-President del Congrés Nacional Indi

L'Índia és avui part d'un gran moviment universal. La Xina, la Turquia, la Persia i l'Egipte i fins els països d'Occident hi prenen part. L'Índia no pot restar isolada. Mes nosaltres tenim un problema propi, difícil i costós; i nosaltres no el podem defugir i posar-nos a cobert d'uns altres problemes més amplis i més generals, que inquieten el món.

Què hauréu guanyat per nosaltres mateixos i pel nostre país, si contínuem essent esclaus, dins un país subjugat? Què hi podem perdre en trencar les cadenes que ens oprimeixen i respirar de nou l'aire de la llibertat?

Es que volem encara que els estrangers que ens han mantingut esclaus esdevinguin protectors dels nostres interessos, quan ens refusen el dret d'ésser lliures? Cap majoritat no pot ofegar una minoria determinada ni cap minoria seria suficientment protegida, concedint-li més llocs en una legislació del propi país. Que se'ns permeti de recordar que per tot el món hi existeix una minoria que es fa respectar, domina i regna damunt una gran majoria.

L'exèrcit d'ocupació té el nostre país sota les seves grapes d'acer, i el fuet de l'amo amenaça sempre els millors de nosaltres que gosen alçar el cap.

Podem nosaltres "cooperar" quan cap garantia de vera llibertat no existeix? Podem col·laborar quan els nostres companys són a la presó i la represió continua? (1). Podem col·laborar quan no estem segurs que es cerca una concòrdia real o bé avantatges tàctics sobre nosaltres? La pau i la concòrdia no vindran mai a la punta de les baionetes; i si nosaltres devem continuar essent dominats per un poble estranger, que se'ns deixi fer el paper, si més no, de part no-consensual. Per nosaltres Independència significa alliberació completa de la denominació britànica. El bes de l'Anglaterra, és una cosa perillosa. No pot ésser el bes consentit i recíproc, d'una facció lliurement consentida.

La pau no pot venir fins que les causes de la guerra no siguin completament descartades. Mentre subsistirà la dominació d'un poble per un altre i l'exploació d'una classe per una altra, hi haurà sempre temptatives de fen canviar ço establert, i cap equilibri no serà durable. La pau no podrà venir mai del capitalisme i de l'imperialisme. El pes d'un gran imperi és dur de portar, i el nostre poble l'ha dut ja massa temps. Com podem participar al règim del "Commonwealth", si l'exploació continua? És per força que el govern anglès deu fer-se fort damunt l'opressió i el símbol de llur manera de dominar; són els serveis secrets, amb la seva menyspreable alau d'agents provocadors, de confidentes i falsos testimonis.

Es per això que demanem avui la llibertat sencera per l'Índia. Aquest Congrés no ha admès ni pensa admetre el dret, pel Parlament Britànic, de dictar-nos les lleis, sigui de la manera que es vulgui. No és pas a ell que nosaltres fem apel·lació. La nostra apel·lació la fem de cara al món tot, i és a ell a qui volem fer les nostres declaracions. Jo crec que l'Índia no serà sotmesa per més temps a una nació estrangera. Avui o demà arribarà que nosaltres serem prou forts per afirmar la nostra lliure voluntat. Som ben conscients de la nostra feblesa, i no tenim orgull de la nostra força. Però que ningú i menys l'Anglaterra no s'enganyi fins a desestimar el sentit i la força de la nostra resolució! Solemnement i en plena consciència de les conseqüències, jo esper que ho comprendrem i decidivament, aleshores, no es podrà tornar enrera. Una gran na-

Patriotes!!

El poble català sols pot anar a la revolta duent l'ensenyà nacional catalana ben alta i ben sola i al crit racial de

APLEGUEM-NOS, PATRIOTES!!!

NOSALTRES SOLS!

crida al redós seu l'aplegament de tota la joventut que es vanava de formar part de l'exèrcit català. NOSALTRES SOLS! no és que ens designem ja per endavant els llocs de caporals en aquesta crida, sinó que, soldats rasos com tots, tenim, però, el ple convenciment que la nostra actitud irreductible reviarà a la drecera de la lluita el catalanisme integral, de l'ortodòxia política del qual vol allunyar-ne, insensatament, la joventut; la joventut d'ahir, d'avui i de demà, que en plena dictadura des de 1914, sosté i sostindrà en defença estoica de la sagrada ensenya nacional, acarnissada, per ella, lluita; lluita magníficament insensata, si així es creu, per com és desavantatjosa, però reflex de la voluntat d'un poble que quan ja no pogués flamejar ben altes, falç a la mà i barretina entestada, quatre barres roges mateix que de la sufocació alegra de sentir-se ben úniques, s'engraria el pit i avergonyit, silenciosament, i en secret, davant el Dret occit, com a última gesta, indomable, deixaria ungles damunt el cor, damunt el bategar de l'estel de l'esperança que la Vida ens ha deixat dins el cos, les quatre ditades rogenques, far de la nova embranzida, a una lluita per la somniada Catalunya lliure i sola.

APLEGUEM-NOS, PATRIOTES!!!
EREM I SEREM NOSALTRES SOLS!

Visca Catalunya lliure!

ció no sabia restar subjugada per més temps, una vegada el seu esperit és cuar iresolt. Si avui no triomfem, l'endemà ens portarà la victòria de les nostres aspiracions.

Nosaltres volem també pau, i les nostres mans s'allargaran a aquells que com a bons amics en siguin dignes; però darrera aquestes mans hi haurà un cos que no admetrà cap injustícia i un esperit que no cedirà per qualsevol punt de mira vital. Els Estats Indis no poden viure al marge de la resta de l'Índia; i els seus amos i senyors—fora del cas que acceptin una limitació inevitable dels seus poders— hauran de prendre el mateix camí que altres que pensaven com ells han hagut de prendre.

L'Índia és per a nosaltres la seva pàgesia i el seu proletariat. Segons en la mida que nosaltres l'aixecarem i satisfarem les seves necessitats, així podrem considerar l'èxit de la nostra tasca. La mida de la força del nostre moviment nacional serà segons sigui l'ajut i l'adhesió d'ells al moviment. Nosaltres en realitat, no podem guanyar-los sinó corroborant la seva causa, que és la causa del veritable país.

Avui l'abundància de la producció d'aquest país no és pel treballador ni pel camperol, que l'han treballada. Les cabanes fangoses, la misèria, i l'extenuació del nostre poble, testimonien molt la glòria de l'Imperi Britànic i del nostre sistema social actual.

Certament el mètode pacífic és més bo i àdhuc més sòlid que el de la violència. La violència aporta sovint, conjuntament, la desmoralització i la reacció; i en el nostre país pot acabar en un veritable estrall.

Es perfectament exacte, però, que la violència organitzada governa avui tot el món, i és possible que ens veiem obligats a fer-ne ús. Però no tenim ni el material ni l'ensinistrament necessari per anar a una violència organitzada: D'altra part, una violència esporàdica és una confessió d'impotència i de desesper. Si nosaltres no admetem, de moment, l'acció violenta, és perquè entenem que no ens pot donar resultats substancials; però si el Congrés i la Nació creuen un dia que els mètodes de la violència poden salvar-nos de l'esclavatge, jo no dubto que tots l'adoptarem.

La violència és un mal; però l'esclavatge és pitjor encara. Recordem-nos que el gran apòstol de la No-Violència ha dit que és millor batre's que refusar per covardia.

El poble hindú, acabat per la misèria, no pot permetre que se li imposin encara més càrregues i, sobretot, càrregues provinents d'una guerra, duta per l'Anglaterra, per estendre la seva dominació i consolidació a les Índies. L'abast d'ela nostra llibertat és immens; i si nosaltres no ens esforcem per assolir grans coses, aquestes no vindran sinó a través de grans perills. Que l'èxit vingui tard o d'hora no fa possible que cap de nosaltres pugui delurar-se a mig camí d'aquesta alta missió i de privar-nos d'inscriure una noble pàgina a la vasta i esplèndida història del nostre país.

Som actualment en plena i oberta conspiració, per lliurar aquest país de l'opressió estrangera. Vosaltres, amics, homes i dones, sou invitats a venir a la nostra ajut. Les nostres recompenses? El sofriment, la presó, i potser la mort mateixa. Però cada un de vosaltres tindrà la satisfacció d'haver complert, dins la missió col·lectiva, el vostre deure per l'Índia, la nostra Terra vella, sempre jove; i també haurà contribuït a ajudar a tota la humanitat a deslliurar-se de l'opressió que l'ofega en l'hora d'ara!

(1) Aquestes declaracions foren fetes poc abans de l'actual suspensió d'hostilitats, entre Gandhi i el Yirrei de l'Índia.

LA REPUBLICA

El dia que Catalunya serà, els sortosos catalans que assoliran la llibertat de la Pàtria, s'hauran de basquejar a donar-li la forma de govern més apropiada als temps i a les seves peculiars necessitats.

Això és, certament, un xic llunyà encara. I precisament perquè no hi som gaire prop, és convenient que estudiem, amb la serenitat que donen les visions de llunyania, les coses que ens cal aprendre i no oblidar els vicis que ens és precis llençar del nostre sí, la manera d'arribar a la perfecció ara per a quan toquin en el rellotge del Temps les campanades de la plena llibertat.

I, mentrestant, trobem que la República és la forma de govern avui més avançada, democràtica, liberal, de totes les que la Humanitat ha conegudes.

Mes, desseguida veiem que, entre les Repúbliques existents hi ha diferències essencialíssimes; i esbrinem quines són aquestes diferències, i "ens quedem" amb la República que ens sembla millor.

I ací és on sofreix el greu error la immensa majoria dels catalans i fins bona part dels catalanistes que senten necessitat de govern republicà, això és, democràtic, avançat, liberal. Diuen ells—i ens produeix pena profunda—que volen la República Federal.

El signant d'aquest article té una tradició de sang de republicans federals; avis i oncles paterns i materns foren republicans federals; alguns,

RADICALISTES!
NOSALTRES SOLS!
significa:

Catalunya lliure i sola.

dels més entusiastes d'En Pi i Margall i, com ell, servadors de la idealitat fins al sacrifici de llibertat i de fortunes. Pot, per tant, parlar amb coneixement de causa, de l'assumpte "República Federal". Mes, els temps aquells i els temps d'avui són prou diferents. I no diguem de la diferència que hi haurà entre els d'ara i els d'aquell demà, bon xic allunyat encara, en què hom haurà d'aplicar a la Nació la més convenient forma de regir-la.

En efecte: els nostres antecessors, republicans federals, eren fretuosos d'una República espanyola en la qual hom donés certes prerrogatives i determinades atribucions a les "regions" en què l'estat dividia tot el territori peninsular (excepte feta de Portugal, ja separat). I el govern—devien pensar—residiria allà mateix on residia el de la monarquia, o—suposem—podria instal·lar-se en qualsevulla altre

indret de les "hispàniques" terres, perquè tan (regional) era el sòl de Castella com el de Galícia, com el de Catalunya.

Per a ells, hi havia dos grans salts a fer, damunt go que imperava: la substitució de la monarquia per una República, un; la implantació d'un altre remei, per causes que ara no pòb hi hauria pogut ésser amb monarquia, l'altre. I llur desideratium era aquest: la República Federal.

Però mai per mai no se'ls acudí de pensar, posem per cas, en la qüestió de l'idioma de cada "regió". I és que, per a ells, l'idioma "oficial" era l'únic idioma; els altres, els devien tenir

PATRIOTES!!

Recordau d'aportar vostra ajuda al manteniment de
NOSALTRES SOLS!

per "dialectes". I no és, certament, que jo els en faci retret. No sé, no recordo—i, tal vegada així era—si en la meua joventesa, si en aquells temps reculats als quals faig referència, també em semblava o creia que el català no era sinó un dialecte de la parla dels castellans. Tant ho sentíem dir, tant ho llegíem, tant ho estudiàvem i ho apreníem en els llibres de batxillerat (aquest conglomerat de "ciències" científiques i literàries), que res no és d'estranyar en els homes que ara depassen els cinquanta anys, quan no arribàvem als vint.

Perquè—sigui'n permès l'incís com un advertiment als joves d'avui—nosaltres no teníem idea del català, de la nostra bellíssima parla sinó dins del clos de la llar: prou sabut és que en els "Colegios" estava prohibit de parlar en català, que els llibres d'estudi eren en l'idioma "oficial", i que fins les nevelles del temps eren castellanes, i els diaris redactats en aquella llengua; ben diferent de go que avui és, i en el qual els joves cal que es fixin que hi ha un ambient de Català superior a la rutina castellana dels nostres dies d'antany.

De manera que la República Federal que sembla que volen implantar o ajuden a implantar mants catalanistes, és—o serà—espanyola. Es clar, que us diran que serà federal; que reconeixerà una pila de drets a Catalunya—com a les demés "regions" que els reclamen o els acrediten—; que hi serem tan ben tractats pels homes d'allà, republicans, que resulten ésser comprensius, en alt grau, de les nostres demandes; homes, per altra banda, provinents gairebé tots del camp mo-

nàrquic, puix és prou conegut que els republicans espanyols no han estat pas gaire amics de la nostra "autonomia"; us demostraran que amb la República Federal ja gairebé serem al cim; i fins potser en trobareu—de catalanistes d'aquests—que us titllaran d'exagerats i de desbordadors si els dieu que no en teniu prou, amb la federació.

Però cal que els ho repetim, i ens ho repetim nosaltres mateixos: aspirem a una República Catalana; no sabem si Federal o d'altra forma, però

PATRIOTES!!

Ja sou de Nosaltres sols?

I de Palestina? No?

Doncs on és el patriotisme?

República Catalana. I, en tenir-la, creiem que la podrem federar amb altres Repúbliques sempre que aquesta sigui la voluntat o la conveniència de tots o de la majoria, o quan no hi hagi sistema de govern federatiu (que també podem imaginar.

I, per tal d'assolir-la, i per tal de que, en tenir-la implantada no resulti "una República més", és indispensable que, des d'aquests moments, ens esforcem a estudiar i a posar en pràctica aquells procedirs que portin Catalunya a ésser un exemple de Poble, començant per prendre, i assimilar-se, de tot altre país del món aquells costums o pràctiques que siguin bons, i rebutjant aquells que siguin dolents; i és també indispensable que no deixem ni per un instant de conrear el nostre idioma que s'anirà enriquint si el treballem—com s'han enriquit els que han estat laborats—i sense que això signifiqui oblit d'altres llenguatges, ans al contrari, car nosaltres creiem que com més estudiarem i perfeccionarem el nostre i més a fons coneguem els altres, el castellà—posem per cas—més nosaltres mateixos serem, més superioritat tindrem sobre els altres — els mateixos castellans, per exemple—que ni amb República Federal no es preocuparan o es preocuparien mai d'aprendre el Català, perquè, com demostra a bastament d'una manera científica el nostre preadíssim M. Rossell i Vilar en el seu formós llibre "La Raça" i en el seu article "L'home antíquus" de la "Revista de Catalunya", l'home castellà no es voldrà mai "rebaixar" a parlar l'idioma dels que no manin.

I nosaltres, per damunt de totes les idealitats, fins prèviament a l'assoliment de la llibertat de Catalunya, nosaltres, particularment, posem l'afirmació del no imperialisme, ens neguem o negarem a "manar" els castellans ni cap altre poble del món.

Que d'això ve, precisament, la raó del desig de la nostra llibertat pàtria, de la nostra independència col·lectiva.

Vicens A. BALLESTER

PARA LES DE LA VIDA D'UN POBLE

L'eixampla de Barcelona

Els mals que el centralisme ha ocasionat a Catalunya són innombrables i alguns d'ells inguaribles ja. O si no, donem una ullada a la creixença de Barcelona en el segle passat. Escoltem primer el plany que En Puig i Alfonso fa en el seu llibre "Curiositats Barcelonines" (vol. I) en tractar de l'Eixampla de Barcelona. Entre Altres coses diu així: "Barcelona, junyida d'una banda a un Estat decrepit, més aviat recelós i envejós del seu espaniment...". No cal que continuem el paràgraf, són prou punyents i adolorits aquests mots.

Es clar que Barcelona lluità fermament per obtenir el seu eixamplament; però quan l'Ajuntament comunicà que com a successor del Consell de Cent, qui havia pagat totes les despeses de la construcció de les muralles, que feien nosa, i que per tant eren els legítims propietaris, contestà el Capità general que no li era possible admetre aquelles pretensions quan els drets de la ciutat caducaven quan allavors, en l'any 1714, que fou conquistada la ciutat i sotmesa en absolut sota les armes del Rei Felip V (vegi's "Curiositats Barcelonines", Vol. I-F. Puig i Alfonso). De tot això és després que per aquest senyor encara existia en ple segle XIX, el feudalisme i per tant, la ciutat, era patrimoni de l'Estat. Això volia dir que els ciutadans de Barcelona no eren tals ciutadans quan no podien fer valer els seus drets, sinó uns tristos feudataris que havien d'esperar la gràcia reial per poder expandir la seva volguda ciutat. I això en aquella època en què el sentiment nacional català no s'havia despertat. Fou necessari que una epidèmia causés for-

midables estralls, perquè el govern es decidís a concedir l'enderrocament de les muralles que ofegaven Barcelona.

Però no és tan sols això, sinó que després de molts anys i anades i vingudes de Comissions i Comissionetes a Madrid, el Govern concedí a l'Ajuntament barceloní el permís de construcció de l'Eixampla, i quan el concurs de plans per a la futura ciutat es trobava ja molt avançat, el govern, fent cas omís dels acords municipals i els drets de la mateixa corporació, imposà el pla Cerdà, que és el que avui existeix, desoient les justíssimes queixes que els barcelonins aixecaren en veure ensorrada la seva ihusió de fer

El jovent de Catalunya

A vosaltres, joves de Catalunya, van adreçades aquestes paraules.

Si sentiú amor a la terra, si coneixeu la nostra història, si voleu fer obra profitosa pel ressorgiment de la personalitat catalana, heveu d'ésser catalanistes i res més que catalanistes.

Les paraules dreta i esquerra, regionalisme, obrerisme i tantes altres amb què s'ha volgut classificar a la nostra gent, són producte de l'ambició d'uns quants mals pastors i del maquiavelisme dels nostres tradicionals enemics.

Essent Catalunya el conjunt de tots els catalans que tenen consciència de la nacionalitat, tota divisió és repartiment de forces.

Els joves, avui, són els que han de crear la Catalunya de demà amb el seu esforç i el seu sacrifici, si convé.

Mai no havia estat tan en perill la nostra pàtria com ara. Fa ja tres centúries que la política de l'Estat espanyol té els ulls fits damunt de Catalunya.

El dia del divendres Sant presenciàrem a la Plaça de Sant Jaume, una moixiganga que ens féu enrogir de vergonya.

Els regidors de la Ciutat venien en corporació a assistir als oficis propis del dia.

Al seu davant hi anaven uns massers vestits amb la gramalla venerable dels nostres consellers.

Els regidors els seguien amb la banda, que, com sap tothom menys ells (obra constructiva i de realitats concretes), fou imposada per Felip V als vençuts.

Un amic nostre, en presenciar el pas d'aquells inconscients, no pogué abstenir-se d'exclamar:

Ara només hi manquen els "Diputados provinciales" disfressats d'agent executiu.

Des de la guerra anomenada dels Segadors, passant per la de Successió, la invasió napoleònica a la península i les guerres dinàstiques anomenades civils, l'acció dels governants espanyols ha estat sempre la mateixa envers nosaltres; la repressió violenta unes vegades, la divisió des catalans per a la seva incorporació als partits polítics d'Espanya, unes altres.

Ni la Lliga Regionalista fa obra catalana volent incorporar la nostra gent a la governació de l'Estat sense garanties fermes d'una autonomia que no pugui ésser-nos arrabassada, ni la fan tampoc els qui pretenen ajuntar-nos a ideologies respectables si voleu, emperò encara amb menys garanties que, una vegada assolida la reforma que persegüeixen, sigui la nostra personalitat reconeguda, establerta i fermament assegurada pels medis coactius que tota autonomia necessita per conservar-se.

Per això he vist amb goig la creació de l'agrupament NOSALTRES SOLS! i la neixença d'aquell periòdic, perquè és la joventut la que, com prenent la ineludible conveniència d'una actuació neta i únicament catalanista, ha tornat a aixecar la senyera de la santa intransigència de la fe en els nostres ideals immarcescibles i de l'actuació honesta, vibrant i continua fora del podrimener de les lluites electorals encaixades en les velles i estantisses fórmules gràvides de rancúnies entre germans de pàtria.

En veure aquest jovent ardit, no he pogut menys d'adherir-me a les aspiracions i projectes que l'animen.

Si, jovent de Catalunya, és aquest l'únic camí per arribar a la consecució de l'ideal al què han aportat la seva intel·ligència els homes de més vàlua de la nostra terra, la seva sang els màrtirs i ses llàgrimes d'odi i de vergonya els vençuts, d'odi quan la força insuperable els ha retut, de vergonya quan la traïció ha envilit els actes més nobles i més ben preparats. I en adherir-me a NOSALTRES SOLS!, em dirigeixo a la joventut de Catalunya demanant-li que vingui als nostres rengles, on trobarà germanor, fortitud i esperit d'abnegació.

Aristides DANYANS

una de les les ciutats més belles del món.

Avui encara el pes feixuc del centralisme es fa sentir. Només cal llegir els diaris per veure la necessitat constant d'enviar Comissions a Madrid per resoldre casos. Això vol dir que cal vigilar, que cal sentir-se ben decidit per a contrarestar aquests perniciosos efectes, car si en el segle passat, en què no era Catalunya res més que una província per no estar encara desvetllada l'ànima catalana, què no fan avui al veure la nostra resurrecció nacional!

R. DALMAU FERRERES.

Per la pàtria

En aquest moment en què hom diu cercar el mitjà de situar-se al lloc que creu més convenient d'acord amb el seu lliure pensar, en aquest moment cert o incert de veritable política o "cultura ciutadana", tal com ara la moda ens obliga d'anomenar certes trapelleries, que, segons es diu, ens dignifiquen i ens portaran al bell cim de les nostres aspiracions nacionals; crec que tenim el deure de posar les coses al seu lloc, i lluitar fins a fer impossible que el jovent que tan llastimosament perd el temps amb l'esport mal entès, o bé esgargamellant-se per aquests mōns de Déu, molestant els ciutadans que tenen d'oïr un sens fi de poca-soltes cantades en català mal parlat, tal com són els xarlestonos importats d'algunes tribus que ens haurien de merèixer tots els respectes, o bé procedents d'algun cabaret de la reaccionària nació veïna, que fou la Pàtria de tants grans homes i que avui ha esdevingut, per llur vergonya, terra de prostitució, on M. Chiappe fa el paper de valent representant el seu amo Briand, del qual ja ningú no ignora els motius que té per conviure en tan bona harmonia amb el mai prou lloat senyor Quíñones, que Déu li guardi un bell jardinet a la glòria, que ja ben guanyat el té.

Hora és ja que demostrem a aquest jovent que la Pàtria tant necessita el veritable camí, el camí del sacrifici en pro de l'ideal; cal fer veure al poble que la política vergonyant dita de sacrifici tan sols serveix per enriquir els marxants d'idees, els arribistes que, com palesament ha quedat demostrat en la dictadura de la qual en fou víctima, entre altres, el mateix Primo de Rivera, que cap dels polítics catalans que ara forcen llurs pulmons cridant en pro de la república espanyola, no fou capaç de fer quelcom que no fos callar i amagar-se; cal recordar que han estat molts els que per l'ideal han sofert l'exili sense vanar-se'n, cal recordar que més d'un germà nostre ha perdut la vida a causa d'ésser empresonat; i sols uns pocs, molt pocs, hem fet esforços per fer sentir un xic dolça l'agonia d'aquells germans que, per la Pàtria, han mort joves, a poc a poc, sense una queixa, sense fer-ne retret

CATALANISTA RADICAL!

NOSALTRES SOLS!

i

Via fora!

a ningú, i amb l'esperança que, imitant llur exemple, un dia potser no llunyà nosaltres germans seus podrem assolir el màxim de la nostra llibertat, guanyada pam a pam, a força de sacrificis, sense pidolar, sense pactar amb els tirans que ens dominen a força d'una dictadura que mai s'acabarà fent política i que, dissortadament, sofreix Catalunya des de l'any 1714.

Hora és ja que, atalaïant fronteres enllà, prenguem dels Mac Swinney i d'altres que han fet o faran de llur pàtria un poble lliure de l'única manera que és possible aconseguir-ho, lluitant amb tots els mitjans imaginables, i estimant la Pàtria per damunt de totes les coses, tal com mereix ésser estimada.

J. H. G.

"Obrerisme", de l'Esquerra Republicana de Catalunya, feu el ridícul...

Entre els vostres "obers" encara no heu trobat una dotzena de picapedrers que esmicolin la "Penya Ibèrica"?

Bé, no, sí, de totes maneres, és clar; si un mal Roc s'imposa, una "Penya" ja és una cosa un xiquet més seriosa... Encara que és per demés preocupar-se del Roc, és temporera, ja que aviat "votarà" per Santamaria, segurament...

EL PROFANADOR DEL VERB

... i el parlament de Ventura i Gassol ens abassega els Sentits d'Ihúsió, Entusiasme, Emoció... L'Esperit, l'Ànima, alhora. vibren per la Fe, enaltidora del Sacrifici...

Però de prompte...
La Sorpresa ens fa defallir...
El flamejant Entusiasme resta calçat per la neu del Desengany...

Ha profanat el Verb!
Sacríleg!
El Verb català enriquit al "súmmum" d'imatges poemàtiques no és Carn que pren Vida de catalanitat integral al fer-se Cos per la paraula sortida del gresol del cor de Ventura i Gassol.

L'estel catalana amb què ens allusiona, no és el guiatge del poble, frisós, vers el consagrament de Catalunya a l'altar de la Llibertat...

L'or puríssim de la poesia del Verb català resta profanat tantost vessant per l'esclatxa del gresol que han esde-

vingut els llavis de Ventura i Gassol...

No és Catalunya endins vers on fa via l'estel de l'esperança que crèiem guiadora vers la realitat...

Es Catalunya enfora...

Es camí a la recerca de companyonia dels qui, no tan sols profanaren, sinó que violaren el Verb català, emprivant que es fes Carn de la seva carn en la Vida educadorament llibertària dels fills de la terra catalana. És el guiatge a la recerca de les cordes amb què ens agotaren, i lligar estretament amb elles uns cors, uns rostres que, encara que forçats, restin refregant-se a fit a fit, no podran en aquest instant besar-se germanívolament en segellament de pau eternal, quan la pus de la llaga put més que mai, allunyant-nos...

No perquè el jovent de Catalunya no la desitgi la pau, com ja l'ha aconseguida el jovent d'altres terres més sortoses que la nostra, car el jovent de Catalunya somnia en què un jorn no

molt llunyà podrà assentar ben ferma al bell mig de la terra de tots la blanca ensenya de la pau, ensenya única, tan majestuosa com imponent d'austeritat, perquè haurà estat teixida amb la immaculada blancor d'un cabell pres de testa de l'Avi nostre, i de tots els Avis humanament sacrificats a la Llibertat terrena.

Perquè el jovent de Catalunya no és separatista per sistema d'obstrucció germanívola al d'Espanya a base de l'hipotètic catalanisme "enragé", com diuen els espanyols manllevant un mot de l'altra parla que els ajuda a l'opressió, sinó perquè després de 217 anys de dictadura borbònica vol assaborir el gaudi de l'excelsitud del mot "lliure" amb la masclassa aspror de la parla catalana, aspra per sinceritat, aspra perquè sa germana la veritat li ho comporta, aspra perquè el Dret imposa, aspra perquè el Verb català, en fer-te Carn, pren Vida de Llei, i la Llei catalana tal com l'entenen Nosaltres sols! en aquesta ègida d'opressió esdevé aspre per la definició concreta de: teu, teu, i lo meu, meu!, jovent d'Espanya. I lo teu, teu, i lo meu, meu, obliga, jovent espanyol, a què quan vinguis a casa nostra de Catalunya, hòspitalària casa teva i del jovent de tot el món, demostris sols un xic de voluntat en fer-te entendre, ja que Nosaltres sols! durant 217 anys tinguérem de sotjar el Dret de la nostra parla, tan poderós com el de totes les parles terrenes, a l'opressió del gaudi de la vostra privilegiada sens Dret a la catalana, fins a l'extrem d'esdevenir bilingüement dialecte bord, per manca de

pare pròpiament català o mare resolutament espanyola.

Es per aquest retrocés a la continuïtat de paritat de drets que imposarà la germanívola convivència catalana-espanyola a Catalunya, que m'atreveixo a maldar del perill a pervenir d'aquest profanament poemàtic del Verb català en què ha caigut Ventura i Gassol, engendrador, per suggestió, d'un emocional lligament revolucionari amb els d'una casta que sobre la marxa triomfal republicanament revolucionària, aniran trasant el pla de l'imposament, sota migrades concessions, de la continuïtat costumista de predomini de parla.

Digué l'icari Ramon Franco: Istiu d'enguany...

I l'istiu, joell d'optimisme, ja ens avença amb la Primavera com un somriure prometedor de gaubances democràtiques...

I si Espanya aquest istiu, com femella gelosa de Catalunya que s'engalana amb els vermellencs caparronets de les roselles, simbòlics sospirs que apartrapua la desvalguda terra opressa. s'engalana també, amb la vermellor de l'esclat de riallades que simbolitzarà el gorro-frigi, en el que Ventura i Gassol, amb llur abús sacríleg del Verb català en convincent imatges poemàtiques intenta encabir-hi les testes del jovent de terra nostra amb l'estupre de la barreja forçada als de raça opressora, el jovent de Catalunya ja no podrà lluir al trau, i la donzella catalana en llur sina, el condol sospirós de la Pàtria agarrotada, perquè aleshores les roselles sols tindran vida en la foscu-

ria, on molles de rosada es parpellejaren diamantiferament per reconèixer germanívols, fonent-se totjust el sol llumeni la rossa de blat que les arredossa, perquè hauran esdevingut llàgrimes de sang brollades del cor de la terra catalana al sanglot del Dret Integral mal contingut...

I del sospir, arreu, el vent de Llibertat escampa el condol que l'abassega...

I la llàgrima, no podent recollir-la en llurs ales, el vent, indiferent, l'asseca...

I els sospirs en tot moment freturen ànsies de Llibertat; i les llàgrimes sols les vessen els predestinats a esdevenir masells; i el jovent de Catalunya no ho és, de masell, ni ho serà mai, de cara a Espanya, perquè totjust serva en les espatlles els solcs de les fuetades dels que s'entesten avui el gorro-frigi fill de la Revenja, sempre innoble, perquè els arreconà el Rei d'Espanya amb la dictadura. Estat d'ànim el d'Espanya fill d'una Raó força dubtosa sempre, i factible de canviar en tot instant de personalisme satisfet; no esperit de Dret, fermesa inderrocable, com el de Catalunya.

La Raó és discutible.

El Dret intangible.

Doncs si el Verb s'és fet Carn, i la Carn pren Vida, és profanador del Verb qui com Ventura i Gassol llança al jovent de Catalunya, la Vida de la Carn que engendrà el Verb català, al sacrifici va, d'una revolució espanyola. Resto ja, seré, i esperançat...

JOAN ROMÀNTIC

ACCIÓ POLÍTICA

IMPRESSIONS

Josep M. Francès escriu a *L'Opinió* un article corroborant la modalitat obrerista dins el catalanisme, per a deduir-ne el patriòtic que representa aportar una classe al moviment nacional català. En el susdit article fa una al·lusió a l'actuació històrica i tradicional dels elements que avui dirigeixen la Unió Catalanista i retreu l'exemple del doctor Martí i Julià.

Com tenim poc espai, li respondrem per concretar:

El doctor Martí i Julià féu un bé immens a Catalunya iniciant dins el camp de la política catalana—ell! apolític per temperament—aquesta modalitat socialista, a la qual llavors, com avui, cap patriota no pot oposar-s'hi. Els que s'hi oposaren ho feren a base de dues afirmacions molt dignes llavors de tenir en compte. Primer, que considerant la Unió Catalanista l'única força íntegrament nacionalista i no considerant-hi ni la dreta ni l'esquerra llavors existents, la Unió no podia dividir-se i fraccionar-se sense fer un mal als ideals intransigents i radicals del catalanisme. Segonament, el partit socialista català devia organitzar-se fora de la Unió, ja que l'organització ni la doctrina no permetien aquesta adaptar-se a l'agilitat necessària que li cal a un partit.

Altrament, amic Josep M. Francès, l'inoblidable Martí i Julià no hagués sacrificat mai per cap ideologia esti-

mada d'ell un altre ideari basat en un pla de sacrifici, que representa una més alta obligació moral vers la Pàtria. Ni hagués tingut contacte amb elements exteriors. Ni hagués anat a Sant Sebastià. Ni hagués enviat telegrams a gent que feia poc s'alegraven que "el catalanisme de izquierda iba perdiendo algo de su aspreza". El doctor estimat i recordat era profundament socialista, però, per damunt de tot, son ésser era patriota! Si la iniciativa de la seva modalitat socialista catalana no reeixí, no fou per l'oposició d'altres elements catalanistes, sinó per la incompetència de la gent que el rodejà, que molts han resultat, en hores difícils i no difícils, catalanistes de cartró-curo i socialistes d'ocasió.

Lluís Companys en "*L'Opinió*": "... d'En Macià res que estigui prop d'ell, no pot tenir la més petita ombra de dubte. Entre els qui l'acompanyen, a més d'En Marcet i Domingo, s'hi troben molts perseguits polítics de sempre: En Casanoves, l'Aragay, En Lluhí Vallescà, l'Aiguader. TAN BONA COMPANYIA VAIG A LAS ELECCIONS..."

Permeteu-nos que us diguem, Lluís Companys, i aprofitarem fer-ho amb la barreja de parla que imposa el "Tercio" L'Esquerra Republicana, que feu actual aquella dita de què: massa bo vol dir "tonto".

La Veu de Catalunya deplora la maniobra de l'Acció Catalana Republicana apropiant-se una tasca de cultura, exposada ostensiblement en cartells electorals d'aquell partit—tasca a la qual, segons *La Veu*, hi han col·laborat els regionalistes. Que prengui paciència *La Veu*. Al fi i al cap, aquestes coses són molt escola de la Lliga i molt d'Acció Catalana Republicana. En són autèntics fills espirituals i és allí on s'han après la tècnica d'aquests procediments. Són deixebles de Cambó, que tot just fa quatre dies s'apropiava tota l'acció catalanista feta fins avui a Catalunya. Mestre Pere Aldavert li vol respondre des de la futura *Renaixença*; i el nostre Lluís Marsans ho farà des de les planes d'aquesta fulla.

Pla, a *La Veu de Catalunya*, dedica una formidable "Polèmica" referent a la diversitat, variació i multiplicació de grups polítics i ideològics catalans. Ha dedicat unes ratlles per nosaltres: "A la Rambla, entre míting i míting, comprem el paper que acaba de sortir. Es titula NOSALTRES SOLS!, i és un document costumista de l'època del tot o res. Tenim la sensació d'envellir una mica. A les planes inflades i enceses del document..."

No sabem que tot allò que flameja fos cosa vella i esmorteïda. I si de ço que es tracta és, com en el cas present, d'una ideologia d'alt contingut espiritual, encara més. Nosaltres, en

En el míting de l'Esquerra Republicana de Catalunya al Teatre Espanyol, s'intentà presidir-lo amb l'ensenya espanyola republicana, i un element de "La Falç" s'hi oposà.

canvi, sentim idèntica impressió amb moltes coses de l'amic Pla. La seva habitual habilitat, duta sota els plecs de la Lliga, ens el representa com un personatge dels temps famosos de don Manuel Planas i Casals i del "Barberillo" de Sans. Les simbòliques "pantorrilles" no anirien malament amb el seu "chapeau melon", record romàntic d'aquell Pla, viu i intrigant, del boulevard Saint-Michel i Montparnasse. A aquell Pla entremaliat de llavors li

PARTRIOTES!!

Aviat

**ACTE D'AFIRMACIO
NACIONALISTA RADICAL
NOSALTRES SOLS!
amb la cooperació de la
UNIO CATALANISTA**

guardem un cordial record. Ara, però, el veiem, simbolitzat—juntament amb en Santamaria—, com un dels dos més egregis ressuscitadors de morts, de la nostra Catalunya.

Llavors Pla cobrava per escriure "planes senceres i inflamades" en el *Butlletí d'Estat Català*. Els diners que cobrava venien d'Amèrica, ofrena sagrada de llunyans patriotes. Això no el privava de dir, al bell mig de les taules de la "Rotonde", que en Macià era un sabata i tots nosaltres uns pobres nois... Qui sap si ara que cobra de la Lliga, fa el mateix...

Decididament la sort i la noblesa no acompanyen a la candidatura d'Esquerra Republicana de Catalunya.

I és que sense "Ventura" no hi ha sort, ni sense "Compte" noblesa.

La "Ventura" d'en "Compte" i el "Compte" d'en "Ventura" potser, fins a cert punt, ens plau.

Manuel Brunet fa, a *La Publicitat*, un calorós elogi de l'excel·lent organització electoral de l'Acció Catalana Republicana. Diu Brunet: "Mentre el sector dels vells de la Lliga creu que som uns aficionats, i els de mitja edat diuen que no som tècnics, podem contestar-los amb una organització més perfecta que funciona com un rellotge dels bons. Tenim més gent, més jovent, més fe, més bona organització i quasi tants diners per gastar en pro-

paganda com pugui tenir la Lliga."

Nosaltres celebrem totes aquestes coses, perquè —com diguérem—entnem que hi té d'haver un gran partit que reculli la massa catalanista i li doni un sentit d'unitat; però lamentem que durant la dictadura militar, quan la repressió contra les aspiracions de Catalunya batia el seu fort, els elements de l'avui Acció Catalana Republicana no tenien serveis tècnics ni diners ni agosarat entusiasme a disposició d'un nucli de patriotes que oferien la llibertat i àdhuc la vida per a dignitat de la Pàtria, cosa molt superior a totes les batalles electorals!

Entesos, "terrible" senyor Brunet?... Es massa difícil heure-se-les amb la Lliga.

LA NAU... MITING "BOHEMIA MODERNISTA"

Voldria aclarir-nos el talentós senyor Rovira i Virgili el que entén "parlar en termes justos, amb equitat, del PROBLEMA NACIONAL DE CATALUNYA" referint-se al senyor Alvaro de Albornoz quan aquest digué textualment, segons "La Nau" que no volíem un Estat erigit sobre províncies, sinó sobre NACIONS LLIBRES, anant a la consagració de totes les AUTONOMIES-VIVES dins d'un Estat federal?...

O Nosaltres sols! restem per incomprensió ridiculitzats o el que queda en el ridícul més espantós és el senyor Rovira i Virgili en trobar factible de justesa la NACIO LLIBRE amb una AUTONOMIA CONCEDIDA SOTA IMPOSICIO DE FEDERARIO O PACTE DE SANT SEBASTIA.

Gràfiques FUNES.— Aragó, 158 — Barcelona

PATRIOTES!!

El dia 23 d'abril, diada de Sant Jordi, sortirà el primer número de la Revista mesal

LA RENAIXENÇA

Editada per la UNIO CATALANISTA

Administració: Canuda, 14

Preu 40 cts.

La eficàcia de l'Acció Catalanista

Amb aquest mateix títol ha publicat en Francesc Cambó, a *La Veu de Catalunya*, un article encaminat preferentment a explicar al jovent catalanista l'èxit obtingut en la propaganda de l'ideal catalanista.

Em sap greu que comenci sentant la precissa de la ignorància en què la nostra joventut creu que viu, dels primers temps de les nostres propagandes, puix encara que sigui cert en una bona part de les promocions novetes, no ho és en absolut per aquest jovent que viu i ha viscut a l'aixopluc de la Unió Catalanista, que sap bé prou, que no és, com es vol fer creure, en Prat de la Riba l'iniciador del nostre moviment nacional, sinó que abans d'ell hi hagué un Permanyer, un Guimerà, un Romaní, un Sans i Guitart i tants d'altres, que ens assenyalaren la meta on havíem de dirigir nostres passos i l'ideal que ens havia de guiar en la difícil caminada.

La Renaixença, podia ésser un diari de poca circulació, però comptava amb el seu nucli de devots estesos per tot Catalunya, condensava les inquietuds de la intel·lectualitat catalana i actualitzava els problemes amb l'alè del seu esperit catalanesc. Recordi's que fou el primer diari que s'atreu a parlar amb tot civisme de les crueltats que van fer-se a l'ombra del castell de Montjuïc. Es veritat que el setmanari *La Veu de Catalunya* era esperat amb afició pels catalanistes d'aleshores, però ho era precisament pel seu esperit radical, ben diferent del que ha tingut d'ençà de la seva conversió en diari. En les nostres propagandes orals ni els pàgodes del Vallès ni els de cap de les moltes encontrades que seguirem, ens escoltaren sempre amb sornegueria: trobarem entusiasme i trobarem oposició, trobarem de tot, fins camperols que ens donaven lliçons de coratge i radicalisme, que si nosaltres sentíem, no crèiem ocasió d'exposar amb claredat.

Les prometes d'en Polavieja (primer intent de concòrdia) varen ja aleshores dividir-nos i mentre nosaltres i amb nosaltres tot el nacionalisme de Catalunya ens quedàvem dintre la Unió Catalanista, en Prat de la Riba,

en Verdager i els seus companys, amb *La Veu de Catalunya* volgueren seguir un camí de aventures evolucionistes que en el nostre concepte eren una veritable equivocació.

Nosaltres seguirem el vell camí, aquell que ens tenia convençuts que sols portava al sacrifici sense recompensa; ells s'embrancharen en les quites polítiques espanyoles, on hi han trobat regidories, diputacions i ministeris. I Catalunya, què? Va trobar-hi una Mancomunitat amb facultats ben migrades, que hem de confessar treballà amb encert, preferentment pel nostre avenç cultural. Aquest és el punt màxim de l'eficàcia obtinguda pel procediment evolutiu regional. El catalanisme havia crescut en extensió, però no amb intensitat.

Els fets ho proven ben clar: era la Mancomunitat el baluard que havien de defensar amb més coratge, car ella, quan no fos res més, representava la unitat espiritual de Catalunya. Per aquella falta d'intensitat nacionalista després d'haver demanat almoïna al qui davant d'un remat del país es vanaglorià de les malifetes de son avi, va caure al soroll dels esperons d'un general poca-solta sense que una presidència digna tingués coratge per a dir-li que el poble de Catalunya no es doblegava voluntàriament davant del voler d'un dictador.

Mentre durà la disbauxa de la Dictadura, què? alguns intents de col·laboració, rebutjats amb menyspreu.

Després, gràcies a l'afició que En Cambó té de salvar corones, altra volta el regionalisme ha tornat als seus bons temps i ni els seus adeptes ni els seus deixebles emancipats no han estat capaços de desfer l'obra d'aquells desgraciats descatsats que sempre han viscut de l'odi contra la terra que els nodreix.

Cap dels atacs fets a l'espiritualitat de Catalunya no ha estat objecte de desgreuge. Fets tan insolents i criminals com l'esquinçada de les obres catalanes de la Secció de Cultura de l'Ajuntament i la destrucció del Museu Petrogràfic fundat per En Font i Sagüé, han quedat impunitos. Sols ara, com si fos un reclam electoral, s'ha

pensat en la destrucció d'aquells documents arbitraris que l'Ajuntament intrús obligà a signar als dependents del Municipi.

I amb tot això, tornem en aquells temps en què no es pensava més que en eleccions, creient que votant hem d'obtenir el que a tot arreu del món, sols s'ha obtingut plantant cara a l'enemic, amb constància i sacrifici. Avui, tot es vol obtenir amb concòrdies; la concòrdia ens portà la iniquitat de Casp, i un principi de concòrdia va anul·lar la Solidaritat Catalana.

Davant d'aquests procediments dels elements de la Lliga, fidels i emancipats, nosaltres podríem fer un historial d'actuació menys brillant, però més

efectiu: podríem parlar d'un catalanisme que amb tot i viure a l'aixopluc de la bandera de la Unió Catalanista, fa més de quaranta anys, resta encara inèdit pel gros públic; mes l'espai ens manca i no podem estendre'ns. Sols recordarem que d'aquesta branca n'ha sortit l'actuació digna i coratjosa dels centenars de companys que en presons i a l'exili saberen afrontar amb dignitat i civisme les persecucions dictatorials, per a restar després, amb més entusiasme que mai, actius lluitadors de la causa de la llibertat, que sols obtindrem per l'esforç de nosaltres sols.

A. MALLOLS

VISIONS DEL MOMENT

L'ANIMA ESPANYOLA

No sé si quan es publiquin aquestes ratlles, s'haurà ja dirimit per un procediment o altre la querella monarquico-republicana que d'una manera apassionada està plantejada a Espanya.

El plebiscit que mou les consciències espanyoles, es pot resoldre aquesta vegada de dues maneres: per les eleccions que encara no sap ningú si es celebraran, i per la revolució.

Els primers resultats obtinguts pels monàrquics, pel primer procediment, no són gaire encoratjadors ni gaire falaguers pels republicans. De nou-cents regidors que han estat proclamats per l'article vint-i-nou, uns vuit-cents són d'idees monàrquiques i estan enquadrats dintre la disciplina dels partits monàrquics.

El resultat d'aquesta primera consulta al cos electoral, ha alarmat justament els republicans, que ja comencen a donar entenciment que potser valdria millor fer una provatura republicana al carrer que no pas a les urnes.

Es comprèn l'aprensió amb què els d'Alcalá Zamora esguarden les eleccions, que si donessin una majoria als monàrquics, enfortirien de mala manera i consolidarien considerablement

el règim representat per Alfons XIII.

Qui podria avui, encara, afirmar, que el poble espanyol, i sobretot l'ànima espanyola, siguin monàrquics o republicans? La meua suposició no plaurà gaire als republicans catalans, que fa temps bastiren llur edifici polític damunt una base incerta i vaga.

Encara que els posteriors resultats de la consulta electoral espanyola, a les ciutats siguin favorables a les idees republicanes, resta saber si aquest triomf tindria alguna eficàcia davant d'un recelós i tancat monarquisme camperol. Car no dubtem que l'ànima d'un poble, més que a les ciutats, rau al camp.

Es possible que una República espanyola triomfadora als carrers de les ciutats fos abatuda per la resistència de la massa camperola. Un moviment eminentment polític, diferent d'un moviment social que es planteja i ha de resoldre's on hi ha l'aglomeració obrera, la massa organitzada, perquè tingui eficàcia de durada, ha d'ésser compartit i sentit pels pagesos, que en definitiva representen el nervi de les races i de les nacions.

Jo crec que l'ànima espanyola, més que l'actual entusiasme republicà de

les ciutats, és aquelles cinquanta mil demandes d'ingrés insatisfetes del cos de la guàrdia civil. L'ànima espanyola no és Madrid. L'ànima espanyola són les terres ermes i resseques de Castella. L'ànima espanyola és l'eixutesa de sentiments de la gent del camp castellà. La gent que estarà tothora disposada a allistar-se a qualsevol "Cura Merino", per fer-se matar per l'absolutisme. L'ànima espanyola és, en fi, aquesta pedrera castellana de la qual els governs espanyols han tret fins avui els materials opressius necessaris a mantenir d'una manera ferrenyament efectiva l'ocupació de Catalunya.

Madrid i el seu innegable sentir republicà, no és l'Espanya veritable. Madrid, ciutat artificiosa i oficialista que no podria resistir ni un dia al recobriment integral de les nacions d'Ibèria, més que ésser Espanya, serveix de vehicle d'expressió a l'imperialisme espanyol.

Dintre de poc sabrem si els nostres amos continuen essent monàrquics o si són republicans. Pel cas, és igual. NOSALTRES SOLS!, amb els uns o amb els altres continuarem fent la nostra via. La via que ens comana els destí inexorable de la dignitat del nostre poble, i ni entaularem diàleg amb cap dels que es disputin el dret de manar a Catalunya contra la nostra voluntat.

L'ànima espanyola no ens pot ésser simpàtica ni coronada amb diademes de robins de la millor llei.

Catalunya té una altra ànima.

PERE DE RODA

PATRIOTES!!! RECORDEU QUE:

Digué la germana del màrtir de Cork, el dia de la votació en el Daily Eirian, en decidir-se, per set vots de majoria, l'acceptació de l'estatut anglès: Avui és el dia més funest d'Irlanda. Son uns traïdors. Si abans hagués vingut a Irlanda el cap suprem dels nostres opressors, hauria arribat a un país estranger i les campanes de la catedral de Sant Patrici haurien tocat a mort. Avui entrarà aquí com en sa pròpia casa, i les nostres campanes tocaran a glòria.

PATRIOTES!!! VIA FORA: NOSALTRES SOLS!

INTERVIU AMB PERE ALDAVERT

No res de divisions i no res de pactes ni relacions amb elements i partits espanyols

Carrer de Petritxol, al caient de la tarda. Llibres, estampes i litografies... Carrer de Petritxol, carrer evocador d'aquells primers vint anys d'art i catalanisme. Postes de sol; Llimona, Lluïnes tristes i tràgiques, Modest Urgell. Llibres de poesies de Guimerà, Verdager i Maragall. Els primers mitjans catalanistes. L'actuació estrident d'aquella "Popular Catalanista". Epoca dels "Quatre Gats" famosos. Rusiñol publica el llibre romàntic del temps: "Fulls de la vida". Un ceguet toca, amb el seu violí, la melangia trista de la Passió... Carrer de Petritxol, barcelonisme romàntic. Rue Vaugirard barcelonina...

Amb aquesta predisposició anem a veure en Pere Aldavert, més que amic inseparable, germà de l'Angel Guimerà, director qu'efeu de la inoblidable *Renaixença*, catalanista fermíssim, apòstol de totes les integritats catalanistes, home austere, honradíssim, pedra fonamental, que s'oposa a la primera divisió catalanista i al primer abandó de les idees bàsiques, per la política evolutiva, l'ambició de poder, el llot electoralista, que tant de mal ha fet al nostre moviment.

Dins la cambra amablement i simplement elegant i menestral, preguntem al Mestre: Digueu-nos un records dels primers anys de *La Renaixença*...

El Mestre es repenja un xic al respall de la seva cadira, i es passa la mà pel seu front solcat i els seus cabells ja blancs... Fa un esforç per a reconcentrar la memòria. Silenci, sols el rellotge de l'habitació fa oir el lleuger remoreig, tric-trac...

—La *Renaixença* sortí quan *La Gramalla* hagué de plegar, després d'una pèrdua de diners molt important en aquells temps. La començarem a fer en Mateu, en Felip Saleta i jo. Quan ja es componia el primer nombre, ens adonàrem que mancava molt original. Llavors En Saleta, que tenia sorprenents qualitats de versificador—era el Sagarrà d'aquell temps—, anava improvisant, i un caixista—en Lluïnes, que féu després aquell periòdic anarquista català *La Tramuntana*—, anava component. Es tiraren mil exemplars, i llavors no sabíem de quina manera vendre'ls. Vàrem anar a la

Rambla i férem tractes amb una colla de xicots. Vingueren a la impremta, que era al Passatge de Sant Simplicí, vora el Regomir, i s'endugueren els exemplars. Com no portaven diners, els hi haguérem de fiar. No vàrem cobrar quasi res!...

El primer treball de Guimerà a *La Renaixença*, fou degut a l'amic Ramon i Vidales, notari que fou de Sarreal i després del Vendrell. Llavors sobrevingué, a Barcelona, la febre groga, i ens vingué bé per plegar; ja estàvem cansats de perdre diners. A primers de gener de 1874, en Guimerà i jo la tornàrem a fer sortir com a revista, i poc temps després férem la caparrada de convertir-la en diari. En aquesta primera època hi perdérem uns sis mil duros. La primera ajuda que tinguérem fou d'un tal Domingo, de Sant Quirze de Besora, que coneixia en Riera i Bertran, i va fer una circular com a cap que era dels Sometents de Catalunya, recomanant-los *La Renaixença*. Van arribar una colla de subscripcions. Vàrem augmentar el tiratge de mica en mica; perquè el nostre diari era molt lleig—molt al contrari del que ha dit en Cambó aquests dies—. Durant trenta anys que la vaig dur, hi hagueren solament tres baixes! Jo feia d'administrador, corregia proves i escrivia l'article polític del dia. Algunes setmanes, vaig haver de fer fins de repartidor... Com administrador, us puc dir que mai no es retornà una lletra. Però, amb tot, la pèrdua augmentava, i ja no ens era possible continuar-la. Un dia vingué a veure'm en Mercader i Tintorer, i s'interessà per l'estat econòmic de *La Renaixença*. Jo li vaig exposar talment com ens trobàvem, i en Tintorer em digué: "En Batlló no vol que plegui. En Batlló s'apuntà per 50 subscripcions. Quan vingué el dia de cobrar-les-hi, jo vaig anar a la fàbrica que tenia al carrer de Barbarà. En Batlló llegí el rebut i em digué: Aldavert, jo no pago això. Aquest rebut està malament. Penedit davant la meua sorpresa, hem digué que ell hi volia contribuir amb més. Uns dies després,

donà quatre-cents vuitanta duros a un mosso que teníem a la impremta i que li dèiem en Josep de la Barretina. En Güell, que era tot un cavaller—pare de l'actual alcalde de Barcelona—, seguí l'exemple d'En Batlló. Foren les dues ajudes econòmiques que tinguérem durant tot aquest temps. En Guimerà feia de Director, i jo ja us he dit tot el que hi feia. Les idees polítiques del nostre diari són ja de tothom conegudes, i les campanyes que férem, sobretot contra la guerra de Cuba, també...

Mestre Aldavert reposa un xic, tot decantant-se enrera damunt el respall. Els seus ulls miren vagament i tradueixen el pensament, allunyat.

vers aquella època: Pi i Margall, des d'*El Nuevo Régimen*, Mestre Aldavert, des de *La Renaixença*, foren els únics que protestaren de la guerra de Cuba i de l'afusellament del doctor Ribal... Polavieja!...

—La divisió catalanista amb motiu de l'ajut al general Polavieja?...

—La divisió del catalanisme, llavors, em portà a renir amb un amic que jo apreciava i que ho érem d'infància: en Domènech i Muntaner. Perdudes les illes Filipines, la Reina Cristina tingué por d'una reacció revolucionària a Espanya, i cregué trobar en el general Polavieja el salvador del moment. En Domènech i Muntaner, com arquitecte, hagué d'anar a la possessió que els marquesos de Comillas te-

nen a la població del mateix nom. Quan tornà, vingué tot canviat. Creia de bona fe que Polavieja era una solució al nostre plet. De seguida començaren els treballs d'aquella organització que avui es diu Lliga Regionalista. En Prat, que era secretari de la Unió Catalanista, convocava els catalanistes de fora a uns hores que sabia que nosaltres no érem a la Unió. Un dissabte se'ns presentà en Cambó i ens comunicà el que es feia d'esquena nostra i en protestà irat. Això era un dissabte. En Cambó, aquell dia, anà a Arenys o Canet de Mar, on es veié amb Verdager i Callís, i quan dilluns tornà a la Unió, era un polaviejista complet. Amb ells hi anà en Gallissà, si no amb gran convicció, amb molta tendresa de cor, car hi influí l'estar enamorat d'una filla d'en Domènech.

—Com era en Prat?

—Molt viu, molt guineu... molt catalanista a la seva manera...

—Qui foren els que es significaren més, contra l'evolució regionalista?

—En Guimerà, en Permanyer, l'Emili Vilanova, jo i, entre els joves, en Folguera i Duran, en Roca, en Mallofré, en Martí i Julià i d'altres que el temps m'ha esborrat un xic de la memòria.

—I en Puig i Cadafalch?

—Aquest em va enganyar...

—I *La Renaixença*, a quines mans quedà?

—A les nostres. Un dia em vingué a trobar en Cammany, de Sabadell, i em digué: Aldavert, quant diners porteu perduts a *La Renaixença*?

Li ho vaig dir, i hem respongué que entre en Folguera i Duran, en Martí, ell i algun altre, els pagarien i ens la comprarien. En Muntanyola—hem digué en Cammany—, recull diners per a *La Veu de Catalunya*, i molts fabricants els donen diners; perquè els convé que la situació no caigui cap a un costat que no els convingui. Vosaltres no podreu aguantar aquesta embestida, i el millor és que ens ho deixeu a nosaltres. Vaig accedir-hi, i *La Renaixença* passà a mans d'aquesta Societat Anònima, que nomenà direc-

tor en Martí i Julià. Jo vaig continuar escrivint-hi fins l'acabament.

—Quina opinió teniu de la gent d'avui del catalanisme?

—Cap, perquè no coneix ningú.

—I de divisió actual del catalanisme?

—Malament. Jo sóc republicà i ho he estat tota la vida; però mai no he discrepat amb altres companys de catalanisme. Cal que nosaltres ens respectem mútuament. Per fer esgabellar l'Estat, ja són prou els castellans. De descompondre'l, ja se'n cuidaran ells mateixos... no ens en tenim d'encarregar nosaltres. Tenim de predicar sempre igual i no ajudar a apuntalar la casa.

—Què penseu dels pactes i relacions amb elements fora de Catalunya?

—De cap manera! Les temptacions i les amenaces no ens tenen de fer gir de camí. Trobo un error anar, ni que sigui a mitges tintes, confabulats amb ells (1)... Tenim d'anar amb el mateix programa, amb la mateixa independència de principis...

Mestre Aldavert ha tornat a reposar. Ara els seus ulls espurnejaven. Es veia a través de la seva mirada la fermesa del contradietador de Prat de la Riba. Va ésser per ell que Prat escriví uns mots no adients en *La Nacionalitat Catalana*: "...però la rutina ens barrava totes les portes, i les de *La Renaixença* les primeres..." La rutina d'Aldavert era integritat de principis, dignitat de procediment. Ha passat temps, i Catalunya a homenatjat la memòria de Prat de la Riba. Però Catalunya, amb el criteri evolucionista de Prat, no ha obtingut res estable. L'admirable concepció política de Prat de la Riba, Primo de Rivera la tirà per terra d'un cop de ploma. Al capdell del camí, Catalunya tindrà d'homenatjar aquells patriotes que, com Mestre Aldavert, han estat rectilinis, car l'espasa dels del davant també ho és...

Ens hem acomiadat:

—Mercès de tot, Mestre Aldavert! Ell, coixejant, s'ha erguit i ha mormolat encara com en una futura batalla:

—Pactes, mai. De cap manera!...